

Sygn. akt I ACa 288/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 września 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Małgorzata Wołczańska
Sędziowie :	SA Elżbieta Karpeta SA Joanna Naczyńska (spr.)
Protokolant :	Agnieszka Szymocha

po rozpoznaniu w dniu 1 września 2016 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa J. N.

przeciwko B. M.

o wydanie ruchomości

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 10 listopada 2015 r., sygn. akt I C 146/14,

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Częstochowie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSA Joanna Naczyńska	SSA Małgorzata Wołczańska	SSA Elżbieta Karpeta

Sygn. akt I ACa 288/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 10 listopada 2015r. Sąd Okręgowy w Częstochowie oddalił powództwo J. N. wniesione przeciwko B. M. o wydanie ruchomości i dokumentów, znajdujących się na posesji pozwanej w P., a to: wilgotnościomierza do drewna; średnicomierza; drzwi białych łazienkowych; 1,2 m⁽³⁾ tarcicy bukowej; kosiarki TM 6000; glebogryzarki S.; pilarki R.; agregatu prądotwórczego

H.; nagrzewnicy gazowo – elektrycznej; 60m⁽³⁾ drewna owocowego tarcicy; 70m⁽³⁾ drewna jesionowego; 50m⁽³⁾ drewna mix - dębu, wiązu, grabu, kasztanowca, akcji, gruszy, jabłoni; półproduktów drewnianych do stołów, ram i stołków; komputera stacjonarnego; obiektywu n. 85 mm; obiektywu n. 50 mm; maszyny do wywoływania filmów (...); drukarki E. (...); kosy spalinowej (...); kantówek z drewna dębowego; ekranu plazmowego; aktu notarialnego działek, pokwitowania zakupu drewna, stu letniej księgi pamiątkowej; biblioteki dębowej, pióra wiecznego; łóżka drewnianego; narożnika skórzanego; fotela skórzanego; stojaków metalowych do blatów; kurtki skórzaney; tabletu W., oświetlenia studyjnego; docisku do frezarki; ram drewnianych klientów; blatów klejonych z wiązu; blatów klejonych jesionowych; komody dębowej; tunelu bezcieniowego; cegły budowlanej; farb, bejc i lakierów; głośników kolumnowych; tarczy D.; zestawu filtrów do akwarium; boksów f.; listew drewnianych, aparatu S., tła fotograficznego; ekranów fotograficznych, lodówki samochodowej; tkaniny dekoracyjnej; zestawu śniadaniowego; książek, wentylatora; ram z wydrukami zdjęć lotniczych; postumentu maszyny do szycia z blatem z wiązu; ławki z jabłoni; statywów fotograficznych; tarcz do pilarki i frezów, których łączną wartość powód oszacował na 475.750zł. Pozwana przyznała, iż jest w posiadaniu drzwi białych łazienkowych, pilarki R., drewna owocowego, jesionowego oraz tarcicy mix, drewna dębowego - kantówek (przy czym jest ono wymieszane z jej drewnem, a ilość tych rzeczy określona w pozwie jest zawyżona), półproduktów drewnianych do stołów, ram i stołków, ekranu plazmowego, łóżka drewnianego, narożnika skórzanego, stojaków metalowych do blatów, ram drewnianych, farb, bejc, lakierów i głośników kolumnowych. Nie wykluczyła, że w pomieszczeniu na strychu, zamkniętym przez powoda znajduje się: oświetlenie studyjne, docisk do frezarki, tunel bezcieniowy, zestaw filtrów do akwarium, boksy f., listwy drewniane. Zaprzeczyła, by powód był właścicielem: kosiarki T. 6000 (twierdząc że ona zakupiła tę kosiarkę, pomimo tego, że faktura wystawiona jest na firmę powoda), komody dębowej (według pozwanej był to prezent dla niej od powoda), cegły budowlanej (zakupionej przez ojca pozwanej). W odniesieniu do pozostałych przedmiotów, zaprzeczyła, aby była w ich posiadaniu.

Sąd Okręgowy stwierdził, iż powód nie wykazał, by był właścicielem rzeczy, których status właścicielski powoda został zakwestionowany przez pozwaną i w części obejmującej żądanie wydania tych rzeczy, na podstawie art. 222 §1 k.c. oddalił powództwo z racji braku wykazania legitymacji czynnej powoda. Przyjął, iż choć powód, stosownie do art. 222 §1 k.c., byłby uprawniony do żądania wydania rzeczy, co do których pozwana nie kwestionowała, iż stanowią własność powoda, niemniej powództwo w tej części także podlegało oddaleniu, ponieważ pozwana poniosła skutecznie zarzut zatrzymania, zabezpieczając w ten sposób swoje roszczenia o zapłatę czynszu i innych opłat związanych z korzystaniem przez powoda z jej nieruchomości na podstawie umowy z 11 marca 2013r. i oświadczenia powoda z tejże daty. Umowę tę Sąd zakwalifikował jako dzierżawę w rozumieniu art. 693 § 1 i 2 k.c., podkreślając, iż wraz z oświadczeniem obligowała ona powoda do płacenia pozwanej czynszu po 2.000zł miesięcznie i ponoszenia opłat związanych z utrzymaniem nieruchomości, w związku z prowadzeniem na tej nieruchomości działalności gospodarczej. Stwierdził, iż skoro powód nie płacił pozwanej czynszu, ani nie ponosił kosztów utrzymania nieruchomości, to pozwana - na podstawie art. 670§1 k.c. w zw. z art. 694 k.c. oraz art. 701 i 702 k.c. - miała prawo zatrzymać rzeczy ruchome stanowiące własność powoda, wniesione do przedmiotu dzierżawy, tamując uprawnienie właściciela do władania (posiadania) rzeczą do czasu uregulowania przez niego zaległego czynszu i innych opłat. Sąd Okręgowy podkreślił, iż do tożsamyh wniosków doprowadziłoby zakwalifikowanie umowy z 11 marca 2013r. jako umowy najmu w rozumieniu art. 659§1 i 2 k.c., jako że także w tym przypadku pozwanej, z mocy art. 670§1 k.c. przysługiwało skuteczne względem właściciela uprawnienie do zatrzymania rzeczy ruchomych wniesionych do przedmiotu najmu. Sąd Okręgowy uznał, iż realizacji zarzutu zatrzymania zastawu nie wyłączyło w żadnym zakresie powołanie się przez powoda art. 829 pkt. 4 k.p.c., który mógłby znaleźć w sprawie zastosowanie poprzez art. 670 k.c. Stwierdził, iż wprawdzie przepis ten wyłącza zatrzymanie narzędzi oraz przedmiotów niezbędnych do osobistej pracy zarobkowej dłużnika oraz surowce niezbędne dla niego do produkcji na okres jednego tygodnia i choć co do niektórych z wymienionych z pozwie ruchomości, można byłoby rozważać zakwalifikowanie ich do kategorii rzeczy o których mowa w art. 829 pkt. 4 k.p.c., niemniej

powód nie sprecyzował, których konkretnie ruchomości domaga się wyłączenia spod zatrzymania, ani tego jaka ilość zatrzymanych surowców odpowiada ilości niezbędnej dla powoda do produkcji na okres jednego tygodnia, a nie było rzeczą Sądu precyzowanie podniesionego zarzutu oraz dokonywanie kategoryzacji zatrzymanych przedmiotów przez pryzmat art. 829 pkt 4 k.p.c. za pomocą dowodu z opinii biegłego sądowego.

Apelację od wyroku wniósł powód, domagając się jego uchylenia w całości albo zmiany przez uwzględnienie powództwa. Zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 6 k.c. w zw. z art. 670 § 1 k.c. oraz art. 829 pkt. 4 k.p.c. i art. 233 k.p.c. polegające na nie uwzględnieniu roszczenia powoda przynajmniej w części dotyczącej narzędzi i przedmiotów niezbędnych do osobistej pracy zarobkowej oraz surowców niezbędnych do produkcji zatrzymanych przez pozwaną, mimo, że ustalenie konieczności ich posiadania dla prowadzenia pracy zarobkowej nie wymaga wiadomości specjalnych i powinno zostać dokonane w ramach wiedzy wynikającej z doświadczenia życiowego. Nadto, zarzucił naruszenie art. 5 k.c. i art. 6 k.c. przez ich niezastosowanie i art. 670§1 k.c. przez jego błędną interpretację, a w konsekwencji uznanie, iż pozwana miała prawo zastawu na rzeczach powoda w sytuacji, gdy roszczenie pozwanej o zapłatę czynszu wynosiło zaledwie 7.820zł, a wartość zatrzymanych ruchomości ponad 400.000zł oraz w sytuacji, gdy to na pozwanej ciążył obowiązek wykazania, iż zajęcie wszystkich ruchomości było konieczne do zaspokojenia roszczeń z tytułu umowy dzierżawy/najmu, czego pozwana nie udowodniła. W toku postępowania apelacyjnego, powód wnosił o zawieszenie postępowania, wywodząc iż w zainicjowanej przez pozwaną sprawie, jaka toczy się przed Sądem Okręgowym w Częstochowie pod sygn. I C 421/15 została zasądzona nieprawomocnie od powoda na rzecz pozwanej z tytułu czynszu dzierżawnego należnego z umowy z 11 marca 2013r. jedynie kwota 3.000zł. Wywodził, iż wystąpił do Sądu Rejonowego w C.o zezwolenie na złożenie do depozytu sądowego całej kwoty, jakiej pozwana dochodzi z tytułu czynszu w sprawie I C 421/15, tj. 7.335zł (za miesiąc marzec: 1.335zł, a za miesiące kwiecień, maj i czerwiec 2013r. – po 2.000zł) oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od niej naliczonych (2.421,22zł, łącznie 9.776,22zł), mimo iż kwestionuje, by zalegał aż z taką kwotą, jako że złożenie tej sumy do depozytu, da podstawy do uwzględnienia powództwa.

Pozwana nie odniosła się do apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia nie są pełne i jako takie nie pozwalają na rozstrzygnięcie istoty sporu, a w konsekwencji na prawidłowe zastosowanie art. 222§1 k.c. stanowiącego, że właściciel może żądać od osoby, która włada faktycznie jego rzeczą, ażeby rzecz została mu wydana, chyba, że osobie tej, przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą. Sąd Okręgowy zasadnie przyjął, iż pozwanej przysługuje skuteczne względem powoda uprawnienie do władania rzeczami powoda pozostawionymi na jej nieruchomości wynikające z ustawowego prawa zastawu, niemniej nie ustalił, które konkretnie z wymienionych w pozwie rzeczy pozwana zatrzymała realizując to prawo. Podstawę oceny zasadności tego zarzutu powinny stanowić regulacje art. 670§1 k.c. i art. 671 §2 k.c., ponieważ umowa z 11 marca 2013r. była umową najmu w rozumieniu art. 659 §1 k.c., a nie umową dzierżawy (jako, że elementem istotnym umowy dzierżawy, zgodnie z art. 693 §1 k.c. jest uprawnienie dzierżawcy do pobierania pożytków z rzeczy, którego to uprawnienia strony nie uzgodniły).

Z ustaleń Sądu Okręgowego można próbować jedynie wywieść, iż pozwana nie objęła prawem zastawu kosiarki T. 6000, komody dębowej i cegieł budowlanych, jako że zakwestionowała status właścicielski powoda w stosunku do tych rzeczy. Niemniej i w tym zakresie ustalenia Sądu nie były stanowcze, co znalazło odzwierciedlenie w stwierdzeniu, iż gdyby nawet przyjąć za prawdziwe twierdzenia powoda dotyczące ilości i rodzaju rzeczy pozostawionych przez powoda na nieruchomości pozwanej, to i tak podniesiony przez pozwaną zarzut zatrzymania skutecznie tamuje żądanie ich wydania. Skoro pozwana zatrzymała rzeczy stanowiące własność powoda w ramach zastawu, przedmiot tego zastawu winien zostać jednoznacznie ustalony. Nie może przy tym ustaleniu ująć uwagi Sądu, iż prawem zastawu, z racji jego istoty nie mogły zostać objęte dokumenty (akt notarialny, pokwitowanie), których wydania powód się domaga (a co do których brak jest jakichkolwiek ustaleń faktycznych), jak i nie mogą nim być objęte rzeczy już usunięte z nieruchomości pozwanej, które nie znajdują się na tej nieruchomości (pozwana ostatecznie nie wskazała czy oświetlenie studyjne, docisk do frezarki, tunel bezcieniowy, zestaw filtrów do akwarium, boksy f., listwy drewniane znajdują się na jej

nieruchomości, czy też nie). Ustalenie, które z rzeczy powoda objęte są prawem zastawu jest niezbędne dla określenia granic przedmiotowych rozstrzygnięcia o zasadności poszczególnych zarzutów pozwanej, w tym dla określenia powagi rzeczy osądzonej w zakresie oddalenia powództwa z racji braku legitymacji czynnej powoda i legitymacji biernej pozwanej. Precyzyjne określenie rzeczy, co do których powództwo o ich wydanie zostało oddalone z racji realizacji prawa zastawu pozwoli w pierwszej kolejności na rozważenie zasadności wniosku o zawieszenie postępowania w tej części, jako że w odrębnym procesie ustalana jest wysokość zaległości czynszowych powoda, dla zabezpieczenia których pozwana realizuje prawo zastawu, a powód wniósł o zezwolenie na złożenie zaległości czynszowych, jakich dochodzi powódka do depozytu sądowego, a w dalszej kolejności pozwoli na ocenę dopuszczalności ewentualnego kolejnego powództwa o wydanie rzeczy, w sytuacji gdy zastaw wygaśnie - z chwilą zapłaty lub zabezpieczenia zaległości czynszowych.

Za częściowo zasadny, Sąd Okręgowy uznał podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 829 pkt. 4 k.p.c. i art. 233 k.p.c., ponieważ zgodzić się należy z apelującym, iż nie wymaga zasięgnięcia wiedzy specjalnej zidentyfikowanie przynajmniej niektórych narzędzi i przedmiotów (takich jak docisk do frezarki, pilarka) jako służących działalności, której przedmiotem jest stolarka meblowa. Trafnie natomiast, Sąd Okręgowy stwierdził, iż ustalenie rodzaju i zakresu surowców niezbędnych powodowi do produkcji na okres jednego tygodnia wymaga zasięgnięcia wiadomości specjalnych, jak i trafnie nie dopatrył się w tym zakresie podstaw podjęcia postępowania dowodowego z urzędu, ze skutkami dla ustaleń faktycznych, stanowiących podstawę rozstrzygnięcia.

Z przytoczonych przyczyn, Sąd Apelacyjny uznał, iż Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy i w oparciu o art. 386§ 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, zalecając temu Sądowi, by w pierwszej kolejności polecił pozwanej, aby precyzyjnie wskazała rzeczy powoda, które zatrzymała realizując ustawowe prawo zastawu oraz, by ocenił dopuszczalność objęcia tych rzeczy prawem zastawu, a następnie przez pryzmat tychże ustaleń ocenił zasadność roszczenia o wydanie każdej z rzeczy wymienionej w pozwie.

SSA Joanna Naczyńska SSA Małgorzata Wołczańska SSA Elżbieta Karpeta